

Lokalförsörjningsplan 2017-2019

Bilaga 5.4 Teknisk beskrivning av befolknings- och elevantalsprognos

Behovsanalysen grundar sig på befolkningsprognoser för Stockholms stad och län respektive elevantalsprognoser för grundskola och gymnasieskola. Elevantalsprognoserna utgår från befolkningsprognoserna, men är sedan framskrivningar utifrån tidigare antagningsmönster.

De prognoser som används i denna behovsanalys är stadens officiella befolkningsprognos för perioden 2015-2024, Stockholms läns landstings befolkningsprognos, elevantalsprognos för grundskola gällande perioden 2015-2024, för gymnasiet gällande perioden 2015-2024 samt en långsiktig elevantals- och befolkningsprognos som sträcker sig fram till år 2040 (från 2013). Prognoser för Stockholms stad tas fram en gång per år av Sweco och befolkningsprognos för Stockholms län tas fram av Stockholms läns landstings Tillväxt- och regionplaneförvaltning (TRF). Prognoserna ovan står för underlag till all statistik och analys om annan referens inte är angiven.

Prognoserna redovisar barn och elever folkbokförda i staden och elever folkbokförda i andra kommuner. I stadens kommunala grund- och gymnasieskolor finns även asylsökande vilka till antalet har ökat kraftigt under år 2015. Eftersom asylsökande inte är folkbokförda och därmed inte kan placeras in i någon av prognosgrupperna redovisas faktiskt befolknings- och elevantal år 2015 och prognos exklusive asylsökande. Antalet asylsökande redovisas separat.

Befolkningsprognos för Stockholms stad

Befolkningsprognosen för en kommun beskriver den förväntade befolkningsutvecklingen och den förmodade förändringen av antalet barn och unga i respektive boendeområde.

Befolkningsprognos för Stockholms stad med delområden i denna analys bygger på befolkningsantalet den 31 december 2014 och den prognostiserade utvecklingen perioden 2015-2024. Prognosen innefattar den totala befolkningsförändringen i såväl befintlig byggnation som nybyggnation.

Folkmängden kan ändras genom att det föds barn, att personer dör, flyttar in eller flyttar ut. Dessutom förändras befolkningens åldersstruktur då de som flyttar ut inte är i samma ålder som de som

flyttar in. Metoden som används för Stockholms stads befolkningsprognos innebär flera steg. I det första steget skapas en prognos för hela stadens befolkning uppdelat på ålder och kön. Prognosen bygger på en rad antaganden om hur befolkningen kommer att flytta, föda barn och avlida. Därefter prognostiseras antalet personer som antas flytta in i de nyproducerade bostäder som planeras under prognosperioden. Samtidigt görs en prognos per stadsdelsområde för den befolkning som väntas bo i de bostäder som finns idag. Denna prognos stäms av mot kommunprognosen. Sist görs en delområdesprognos för mindre områden, så kallade basområden, som stäms av mot prognosen för respektive stadsdelsområde (Sweco 2015). Totalt finns det 419 basområden (NYKO7) i Stockholms stad.

Antagandet om bostadsbyggandet i form av antal inflyttningsklara lägenheter under prognosperioden redovisas per byggprojekt. Antagandet har tagits fram utifrån uppgifter om pågående byggande enligt stadens ny- och ombyggnadsregister och underlag från stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret om pågående planarbete. Utifrån dessa uppgifter har Sweco bedömt när inflyttning kan antas ske i de olika projekten (Sweco 2015).

För att anpassa prognosen till senaste statistik och information uppdateras befolkningsprognosen varje år. Innan uppdatering, utvärderas också förra årets prognos. Detta för att eventuella större avvikelser ska upptäckas och justeringar ska kunna göras till den nya prognosen. Den största skillnaden mellan prognoserna år 2014 och 2015, är ett något lägre fruktsamhetsantagande. Det gör att prognosen 2015 ger ett något lägre antal barn, jämfört med 2014 för de kommande åren. Skillnaderna på stadsdelsområdesnivå beror främst på förändringar i bostadsbyggande. På sikt är det svårt att förutse när ett bostadsprojekt blir färdigställt.

Befolkningsprognos för Stockholms län

Befolkningsprognosen för Stockholms stad och län, sträcker sig över 2015-2024. Befolkningsstatistiken bestäms av Skatteverkets mot regler för folkbokföring och är kombinerad med Lantmäteriets lägenhetsregister. Utgångspunkt för prognosen är SCB:s nationella demografiska prognos.

Det finns en liten avvikelse mellan Swecos och TRFs befolkningsprognos angående Stockholms stad. TRFs befolkningsprognos för 2024 prognostiserar nästan 800 grundskolebarn och 750 ungdomar i gymnasieåldern fler för år 2024 än Swecos prognos. Mycket av förklaringen till detta finns i ett högre flyttningsnetto i TRFs

prognos. Större avvikelser finns också på stadsdelsnämnds nivå. TRFs prognos visar en kraftigare ökning av barn i innerstaden än Swecos prognos.

Prognos över asylsökande

Befolkningsprognoser påverkas mycket av Migrationsverkets prognoser för flyktinginvandringen till riket, vilka utgör en del av antagandet om invandringen till Stockholms län. Den omfattande ökningen av asylinvandring till Sverige, och Stockholm, från och med sommaren 2015, gör att prognoserna om internationell migration är mer osäkra än någonsin och behöver därför följas upp mer noggrant och oftare än tidigare. Att prognostisera och göra antaganden om hur utvecklingen av asylsökandes och nyanländas skolgång kommer att se ut är komplext då gruppen är heterogen med varierade bakgrund, utbildningsbakgrund och kunskaper.

För att få en framskrivning av antalet asylsökande och ensamkommande barn som väntas bli inskrivna i Stockholms stad, beställde Stockholms stad en Prognos över asylsökande för Stockholms stad från Sweco hösten 2015. Framskrivningarna för Stockholms stad som redovisas i denna rapport är baserade på två av Migrationsverkets tre scenarier, högalternativet och huvudalternativet. Dessa scenarier beskrivs i verkets prognos från den 22 oktober 2015 för åren 2015 till 2019. Denna framskrivna ökning av barn och elever redovisas helt separat och är inte justerad i ordinarie befolknings- och elevantalprognos.

Elevantalprognos för grundskola

Elevantalprognos för grundskola tas fram för att ge en tydlig bild över hur elevantalet förväntas se ut. Elevantalprognosen tas fram en gång per år och bygger på stadens befolkningsprognos samt på en elevavläsning för samtliga skolor som görs den 30 september.

Prognosen visar det förväntade elevantalet för stadens kommunala och fristående skolor om utvecklingen fortsätter som den gör idag. Det vill säga att befolkningsutvecklingen följer befolkningsprognosen och elevers rörelsemönster antas fortsätta som idag. Det fria skolvalet medför att elever har möjlighet att söka sig till valfri grundskola och därför är det viktigt att inkludera elevers rörelsemönster i prognosen och inte planera skolverksamheten enbart utifrån befolkningsprognosen. Elevantalprognosen tar dock ingen hänsyn till skolornas kapacitet eller möjliga ändringar i utbudet, som nya skolor eller skolor som byggs ut eller läggs ned.

Elevantalet prognostiseras för elever folkbokförda i Stockholms stad och inpendlande elever till Stockholms kommunala grundskolor. Prognosen för fristående skolor omfattar endast elever boende i Stockholm. Stockholmselever i skolor utanför Stockholm återfinns som en egen kategori i elevantalsprognosen. Grundsärskola ingår inte i elevantalsprognosen, vilket kan påverka enskilda skolor med omfattande särskoleverksamhet.

Antalet elever i respektive årskurs beräknas med utgångspunkt från den närmast lägre årskursen läsåret innan. Utgångspunkten är att antalet elever utvecklas på samma sätt, som befolkningen i den aktuella åldern i elevens nyckelkodsområde (bostadsområde). Undantagen är årskurs F och årskurs 7 där utvecklingen av antalet elever beräknas baserat på antalet elever i samma årskurs året innan, uppräknat med befolkningsutvecklingen. Anledningen till att denna beräkningsmetod används för årskurs 7 är att många elever byter skola inför den årskursen och att det då är mer relevant att titta på hur många elever som valde skolan till årskurs 7 året innan, snarare än att titta på hur många elever som gick i årskurs 6.

Prognossäkerhet för elevantalsprognosen och nollområden

Elevantalsprognosen baseras på historiska intagningsmönster och dess indelning mellan skolor vilket gör att prognosen påverkas av ändringar i beståndet, exempelvis en större nyetablering eller omfattande byggnation i ett så kallat nollområde. Nollområden är områden där det i dagsläget inte finns några elever och således finns det inte heller något mönster för hur elever i dessa områden rör sig. Dessa områdets inflytande minskar på sikt i och med att allt fler områden (exempelvis gamla industriområden som byggs om till bostäder och som tidigare inte haft någon befolkning) i staden blir utbyggda med bostäder.

Prognossäkerhet för elevantalsprognosen är oftast god för de närmaste åren, men osäkerheten ökar ju längre fram i tiden man ser. Förvaltningens granskning av avvikelser mellan prognostiserade antal elever i elevantalsprognos 2014 och det faktiska elevantalet för hösttermin 2015 visar på en avvikelse om cirka 200 elever. Det vill säga att utfallet för Stockholms kommunala och fristående skolor 2015 blev 218 elever fler, än vad prognosen 2014 antog. Det motsvarar 0,2 procent av Stockholms totala elevantal i grundskolorna.

Det är dock stora skillnader relaterat till vilken regi skolan drivs i. Ser man till de kommunala skolorna, så överskattade den förra prognosen antalet barn till 2015. Prognosen antog 440 fler elever.

De fristående skolorna har underskattats med 650 elever och det är således här man hittar källan till den största delen av differensen mellan elevprognos 2014 och faktiskt utfall år 2015. Större avvikelser finns också på skolnivå och är då orsakade av ändrad skolorganisation eller att elever tas in från andra geografiska områden än tidigare. De flesta fall av avvikelser kan förklaras med geografin - skolor som tog emot mer eller mindre elever än enligt prognosen, ligger i de flesta fall bredvid varandra.

På längre sikt ökar avvikelserna mellan elevprognoserna markant. Elevantalsprognos 2015 prognostiserar nästan 2 000 elever mer för år 2023 än prognosen år 2014. Mycket av förklaringen till detta finns i en uppskrivning av antalet nyproducerade lägenheter i den nya prognosen. Också elevantal i de fristående skolorna förväntas att öka mer än året innan.

Elevantalsprognos för gymnasieskolan

Elevantalsprognos för gymnasieskolan redovisar det förväntade antalet elever under åren 2016-2024. Elevantalet prognostiseras för elever folkbokförda i Stockholms stad och inpendlande elever till Stockholms kommunala gymnasieskolor. Prognosen för fristående gymnasieskolor omfattar endast elever boende i Stockholm. Stockholmselever i gymnasier utanför Stockholm återfinns som en egen kategori i elevantalsprognosen.

Prognosen för antalet elever boende utanför Stockholms stad som går i Stockholms kommunala skolor, baseras på stadens befolkningsprognos från 2015, TRFs befolkningsprognos för länet samt utdrag ur ungdoms- och elevdatabasen UEDB. Denna prognos inkluderar samtliga elever, oavsett ålder eller årskurs. Från och med höstterminen 2011 har även elever från övriga kommuner i Stockholms län möjlighet att söka till kommunal gymnasieskola med samma villkor som stadens elever om skolplatserna. Eftersom framför allt innerstadsskolorna är väldigt populära väljer många elever att pendla in till Stockholms skolor från andra kommuner. De förväntade större elevkullarna under de närmaste åren kommer troligtvis öka söktrycket till innerstadsskolorna ännu mer. Det kan i sin tur leda till en undanträngningseffekt av elever boende i Stockholm, som då söker sig till gymnasieskolor utanför staden. Det är dock svårt att säga vilka konsekvenserna blir och hur dessa förändringar påverkar elevpendlingen, nu när elevkullarna blir större igen (Källa: Sweco, Elevantalsprognos för gymnasieskolan 2015-2023).